

Dünya'da Cinsiyet Eşitliğinin Geleceği

Dünya, 2030 yılına kadar cinsiyet eşitliğini sağlamaya yakın değil. İnsani Gelişme Raporunun, kadınların sağlık, eğitim ve ekonomik güçlenmelerinin ölçütlerinden biri olan Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksinde (GII) göre Dünyada cinsiyet eşitliğindeki genel ilerleme son yıllarda yavaşlamaktadır.

Normlar ve Toplumsal Cinsiyet

Toplumsal Cinsiyet Sosyal Norm Endeksi, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin toplumdaki kadın ve erkekler arasındaki rolleri ve güç ilişkilerini belirleyen sosyal normlarla ilişkili olmasından yola çıkılarak geliştirilmiştir. Endeks hakkında detaylı bilgi ve bu dokümanda kullanılan tablolar için rapora [buradan](#) erişebilirsiniz.

Endeksin Bileşenleri

Dünya Değerler Araştırması (WVS) 1981 yılından günümüze kadar dalga olarak anılan 4-5 yıllık aralıklarla tekrarlanmaktadır. Araştırmanın 5. ve 6. dalga verileri kullanılarak hesaplanan Toplumsal Cinsiyet Sosyal Normları Endeksi siyaset, eğitim, ekonomi ve beden bütünlüğü olmak üzere dört bileşenden oluşmaktadır. Endeks hesaplanırken norm olarak düşünülebilecek bu yedi göstergeden en az birine katılım düzeyi yüksek olanlar toplumsal cinsiyet ön yargısına sahip olarak nitelenmektedir.

Bileşenler	Göstergeler	Seçenekler	Ön yargı tanımlama koşulları	Türkiye'deki Ön yargı Oranı
Siyaset	Genelde, erkekler kadınlardan daha iyi siyasi lider oluyorlar.	"kesinlikle kabul ederim", "kabul ederim", "kabul etmem", "kesinlikle kabul etmem"	"kesinlikle kabul ederim", "kabul ederim"	%76
	Kadınların erkeklerle aynı haklara sahip olması	1, demokrasinin temel özelliği değil; 10, temel özelliği	1-7 aralığı	
Eğitim	Üniversite eğitimi, kız çocuktan çok erkek çocuk için önemlidir.	"kesinlikle kabul ederim", "kabul ederim", "kabul etmem", "kesinlikle kabul etmem"	"kesinlikle kabul ederim", "kabul ederim"	%32
Ekonomi	Ülkede, eğer insanlar iş bulamıyorsa, çalışmak kadınlardan çok erkeklerin hakkıdır	Katılırim, Ne katılırim, ne katılırim, Katılırim	Katılırim	%80
	Genel olarak, erkekler kadınlardan daha iyi şirket yöneticisi oluyor	"kesinlikle kabul ederim", "kabul ederim", "kabul etmem", "kesinlikle kabul etmem"	"kesinlikle kabul ederim", "kabul ederim"	
Beden bütünlüğü	Erkeğin karısını dövmesi	1, Kesin yanlış/Haksız; 10, Kesin doğru/Haklı	2-10 aralığı	%77
	Kürtaj yani çocuk aldırma	1, Kesin yanlış/Haksız; 10, Kesin doğru/Haklı	En az 1	

Erkekler Kadınlardan Daha Fazla Ön Yargılı!

Dünya genelinde kadınların yalnızca %14'ünün erkeklerinse %10'unun toplumsal cinsiyet normu ön yargısı yok. Bu hesaplama, küresel nüfusun yüzde 81'ini temsil edecek biçimde Dünya Değerler Araştırması'nın 5. veya 6. dalgalarından edinilen verilerle sahip 75 ülke ve bölgeyi içeren bir örnekleme göre ve endekste yedi göstergenin yan tarafa belirtilen ön yargı tanımlama koşullarına bağlı olarak oluşturulmuştur. Her ne kadar iki cins için de ön yargı düzeyleri yüksek olsa da erkeklerin kadınlardan daha fazla ön yargıya sahip oldukları görülmektedir.

	Kadın	Erkek
Ön yargısız	13.9	9.4
Ön yargılı:		
1 Göstergede	23.7	17.6
2 Göstergede	20.3	17.2
3 Göstergede	15.7	17.1
4 Göstergede	13.9	17.8
5 Göstergede	9.0	13.5
6 Göstergede	2.9	6.3
7 Göstergede	0.4	1.1

Türkiye'de Yıllara ve Cinsiyete Göre Değişim Nasıl?

Dünya Değerler Araştırması'nın (WVS) 5. ve 6. dalga verileri kullanılarak hesaplanan endekse göre en az bir toplumsal cinsiyet sosyal norm ön yargısına sahip olanlar TCSN1, en az iki ön yargıya sahip olanlar ise TCSN2 olarak ifade edilmektedir.

	TCSN1 (En az bir ön yargı)		TCSN2 (En az iki ön yargı)		Ön yargısızlar	
	2005-2009 (5. Dalga)	2010-2014 (6. Dalga)	2005-2009 (5. Dalga)	2010-2014 (6. Dalga)	2005-2009 (5. Dalga)	2010-2014 (6. Dalga)
Dünya Değerler Araştırması Dalgaları						
Kadın	92,09	95,61	71,80	81,12	7,91	4,39
Erkek	95,57	97,41	83,30	90,15	4,43	2,59
Toplam	93,84	96,52	77,57	85,70	6,16	3,48

Türkiye, Dünya ile benzer eğilime sahip ama ön yargısızların oranı iki cins için de geride.

Toplumsal Cinsiyet Sosyal Normları endeksinde göre Türkiye'de de Dünya'daki eğilime benzer biçimde, kadınlar erkeklerden biraz daha az toplumsal cinsiyet ön yargısına sahip görünüyor. Üstelik tüm Dünya'da olduğu gibi Türkiye'de de toplumsal cinsiyet ön yargıları yükselme eğiliminde. Fakat yine de ön yargısı olmayan kadın ve erkeklerin oranının Dünya'daki oranın oldukça gerisinde olduğu görülmektedir.

Endeks Bileşenlerine Göre Türkiye'deki Durum Nasıl?

"Eğitim Şart!"

Toplumsal kabuller bazen pozitif, bazen de negatif etkilere sahip olabilirler. Toplumsal cinsiyet sosyal normları endeksinde dahil olan dört farklı bileşenden biri olan eğitim Türkiye'de toplumsal cinsiyete dair ön yargıların en az olduğu alandır. En fazla önyargının ekonomiyeye ilişkin olmasından yola çıkılarak, yoksulluğun kadınlarla özdeşleştirildiği varsayılabilir.

	Endeks bileşenlerine göre ön yargılar						
	TCSN1	TCSN2	Ön yargısızlar	Siyaset	Eğitim	Ekonomi	Beden Bütünlüğü
Dünya Değerler Araştırması 2010-2014 (6. Dalga)							
Kadın	95,61	81,12	4,39	71,20	29,60	76,37	73,63
Erkek	97,41	90,15	2,59	80,70	34,40	84,01	81,37
Toplam	96,52	85,70	3,48	76,02	32,04	80,25	77,56